

SLOVENSKO NOVINIČO

Odgovorni Vrednik: Profesor Valentin Konšek.

Slovenske novine pridejo vsak teden na svetlo: cena na četertinsko leta 30 kr.; po pošti 1 gal. zr
Za plačilo se tudi onanila razglasijo.

Tedaj II. V Celju 17. velikega Serpna 1840. List 20.

Nov veliki zvon v Celju.

Leta 1793 je bila zadela Celjane huda nesreča, — celo mesto razun osem hiš je pogorelo; od cerkve Matere božje pri Miniratih ni drugega ostalo kakor černo zidovje in cerkvene klopi, pri farni cerkvi je bil zvonik (Thurn) pogorel in zvonovi so se bili raztopili. Vboga Celjani, ki so skoro ob vse peršli, so nar poprej za svoje božje hiše skerbeli.

Nar pred so svojo farno cerkev popravili, zvonik so pokrili, acer ni zdaj tako visok in lep, ko je poprej bil, pa se mora pomisliti, v kakih nadlogah so tačas Celjani bili. Ker so je za zvonove tačas le težko denar vkup spravili, so prosili rajncega cesarja Frančiška, da bi jim veliki zvon Novklosterske cerkve, ktera se je morala z drugimi vred po vlxazu cesarja Jožefa opustiti, podaril. Cesar Franje je v to dovolil, pa klostferski kmeci niso hotli z lepim zvona dati, toroj so vojsaki iz Celja v Nov-kloster priaradrali, in zvon se je kmetam z silo vzeli; pri tej priložnosti je terdovratnost kmete tako dalje gonla, da so morali zavolj tega vsi smert storiti.

Tad so prosili rajncega Cesarja Frančiška da bi jim zidovje klostferske cerkve prepustil, in tad v to je dovolil. Z velikimi stroškami so cerkev popravili; tade je zdaj nanjra ko je poprej bila, veliki oltar zdaj tam stoji, kjer je poprej spjovnik bil.

Češigod je pel v Celji klostferski zvon, in veljal je za nar večega. Pa za tako mesto kakor je Celje, je bil pre majhen, ker ima skoro vsaka fara na deželi, če so koljkaj šteje, večija. Toroj je bila tad že davna želja Celjskih farmanov, si večji zvon pripraviti. Najpei visoko-častivredni apat. G. Franz Xs. Svojder, rojen Celjan, je v leta 1742 šest sto goldinarjov za novi zvon dal, in ta denar je bil toroj za pripravo velikega zvona. Kreglo se kmalo leto, sudečaji visoko-častivredni gospod apat. Mladja Vodešek, to reč poprjari, in nitro so Celjski purjarji, farmani in drugi prebivanci v Celji lepo šumo denarja složili, tako da

sino v čertertek, to je 16. dan tega meseca, posvečovanje velikega zvona imeli. Kerščen je na imo svetega Frančiška Ksaverja, kakor je bilo rajncemu gospodu apatu ime. Zvon je 32 centov težek, in zbil ga je naš slavni zvonar in purjar, g. Jur Sicianetz.

Ce smo že tega zvonarja tačas hvalili, ko je bilo posvečovanje St. Miklavškega zvona, kterga je tad on zbil, toliko več ga mirano zdaj hvaliti, ko smo veselo glase Celjskega zvona zaslišali. Glas novega zvona se tako lepo z starimi zvonovi sprine, da bi nobeden ne verjel, da so še trije stari zvonj v zvoniku, ampak vsak misli, da so vsi sterji novi; — ja godci ne morejo lepeše goditi, kakor zdaj zvonovi pojejo.

Ihvala in slava našemu zvonarju; on je zdaj sojet pokazal, da je pravi naslednik rajncega zvonarja, Kayser, kter je dalječ okrog nar slavnejši zvonar bil. Gospod Jur Steinnec je tad skazal, kako de on svoto domčo farno in farmane, kteri so zvon pripravili, časti. Posebno se mu mornno pa še zavolj tega zahvaliti, ker je on istim nara zapert, kteri so vedno marnčili; „član je nov zvonj saj so stari še dobri.“ — Vsi si nasprotujki so zdaj ohmoležili, in povzod se sliši nov zvon hvaliti.

iz Celja.

Nedejo 12. tega meseca smo imeli v našem mestu vablonce k pristopu v sed četo stajarskih prostovolnih strelcov, kteri so bili pred ta dan iz Graden prišli. Pred sodbena hiša je igrala vsi dan trska muzka, tad so se slišela slavnjanška pesem peti od hrnovega Bana Jelščiča. Pristopilo je vosem članov, kterih vsak je po prispeji 10 gold. urebra na roko dala.

V Marburgi, kjer so proinj dan vabili, so se 5 fantov dobili.

Stajarski strelci so se na trškini hrnbro občastili, in so si velike hrnbo nastalili.

Nedor želi k tej četi pristopiti, naj se le v Celji pri zapovedniku Celjske mrodnice strže, gospodu Gurskyju odhaji.

V Graden se je šilo to vablonje to

bolše sestave željeti ne moremo. Da pa ministertvo vsakemu posameznemu ni vsegraj to je gotovo; ali kdo zamore vsem vsotiti? —

Gledajo se je pri raznosovanju okrajnih sodništev na krajno lego, na želje večištevila prebivavecov in na okoljstavo, po katerih je mogoče pripravno postopje in živiti na vrnitve pridobiti.

Kar krajno lego zadene, so se morali izbrati taki kraji, kateri v sredi sodniškega okraja ležijo, in so pri xlo poveljni cesti. Krajni kamur je prihod težaven, niso za sodništva pripravni, to vsak spozna. Tej potrebi je ministerstvo tud popolnoma zadosti storilo.

Drugi načel, ki je ministerstvo pri raznosovanju vodil, so bile želje večištevila prebivavecov. Tukaj je bila nar večja težava; zakaj kdo zamore vsem postaviti? Toraj pa tud ministerstvo v prodgovoru reče, da je moralo na tenko prevdariti mnogoverstne prošnje prebivavcov, ktere so si večkrat ravno nasproti bile in mnogokrat žalibože iz sebičnosti favirale. Zategavoljo je ministerstvo mune, zaupa vredne moše, kateri deželne okoljstave natenko poznajo, za svet poprašalo, in tako je njemu mogoče bilo, želje spolniti, ktere ima večištevilo prebivavcov, kar tud vsak poterčiti mora razum tistega, kogar oči ne peljajo črez ograjo svoje gorice.

Posebno morajo Vrananci visokemu ministertvu hvalečni biti, da je Vranska za sedež okrajnega sodništva povdignena. Po tej napravi se jim bo povernilo, kar jim bo zeleznica odnesla. Kar številu, prostornost in snaznosti poljštev, izobraženost prebivavcov zadene, je Vranska gotovo prvo zelo (vas) v Celjskem krogu; pa še neki drugi isenitejši varok je, zakaj da Vranskosc to dobroto iz serca privošimo; — poglejmo Vransko cerkev zunaj in znotraj — blizu na Vransko pokopališe, in čudili se bodedu tako lepoto in krasnost najdi, ktera glasno priča, da so Vrananci hrabri mozi. Kdor na to vižo Boga hvali, in tako svoje mertve časti, je vse hvale vreden.

Tretjše se mora tud skerbeti za pripravno postopje za pisarnice in vrnitiške stanice in za njih živce. Vrnitiški dobi suho plačilo od Cesarja, živci si mora kupiti za to plačilo; torej je pa tud potrebus, da zamore za gotovi denar živci si kupiti. Ze eukrat sma v Novinah od tega govorili, da so v vseh krajih ljudi tako teživi in vtrajlivi, da ni mogoče od njih nar potrebnejšega živca, postavim mleka i. t. d. za gotovi denar dobiti. Potreba je tedaj, da so sodništva v tergo ali veda neta postavijo, kjer se vmed večim ljudstvom številna tud lajše živci in druge potrebe prikupijo. Ravno za tega voljo je visoko ministerstvo okrajne sodništva v več krajje postavilo.

Zahvaliti ja prav lejo zahvaliti se moramo mi Slovenci ministru, gospodu Aleksandru Daku, ki nam je bogat očino pokazal, kako počeno si prizadeva enakopravnost vmed narodni dogotovi.

V Celji 3. dan Augusta 1849. 11.

11. za - Dava, 3. Augusta 1849. 9)

Moran, veliki dar božji.

Dragino velike, je znarečno je nam koronar bog naklonil. Zadelo se je junakova dva leto čezoga, ktere je ta naša pa boji in meji zadelo, vajegova domovina Avstriko ozirala. Ino kdo dopove jok in strah pred strahom, posebno med revnisi ljudmi; zakaj koron je nar boljši občini živca vbožniiga smat! Velika žalost je serce hšala očetov topila, ker so, žaliboži! vidili in dobro občutili, kakošno dragino je njegova ločitev naklonila. Varok te zadloge je gotovo bila volja modrega, pravičniga Boga, in sicer le za to, da bi on xto žilo v svoji roki človeško občino in prederano boljšega poznal, ino hudojga ljudstev s pomanzkanjem pokoril. Še mi po useshi smi nekdanje gerdo, širokoustan preklinjanje zavoljo koruna, ko so bili ljudje za njega, kakor Izraelci v pušavi maso, presiti. Cele dve leti je ta nadloga ljudstvo terla, duhler se sico poboljšali, ino se s pomanzkanjem začosti spametvali. Iz vsih serc so goreče molitve k nebesam puhtele; en glas, ena prošnja, ena želja je bila; in ta želja se začne letos mahoma spolnovati. Prišel je ta gorečo poljšeni čas. Od vsih strani se čuti, da je nas letos ljubezniva roka Očeta nebeskiga dobrotlivo tote nadloge rešila, ino koruna dokudaj svoj posebni blagoslov dočelila. Ali ni to vesela reč? Dobrota, ki je nam letos nebeski oč z korunam deli, je tako rekoč, neprecenljiva. Nadjamo se, da ho vsina, gospoda v gradu ko pastirju na paši, to darrilo, od milost božje nam polšano, v serce seglo, ino sedanje dragino sšasoma zaterlo. De ga nam pa dobrotlivi Bog še v prihodna guplobe obvarva, skužimo se torej hvaležni nebeskemu Očetu za prijeto daroto, bodedu v hratovski, pravi slovenski ljudmi ino v lepi zastopnosti vmedu zedinjeni v varstvo svoje drage domovine, v branio svojiga svetligna Cesarja Vranca Jožefa! Tistim pa, kateri so občino ino prederano daroto nebeskiga Očeta v hudo, znarec v prekljvanje obernili, odpostimo iz serca; pa jim tudi v ljubzni opominjajo, naj se poboljšajo, ino prošino Boga, Očeta vsilitejga, naj vedajne šilo; vojsko, strudež ino nevarno, ino boleljani, ki nam žaliboži — danšnjašnji od vsih krajev krogi in krogi kragja, zlonivivo od nas odvarno, da ne zanedo njegova roka hvaležne s nevtajšnimi!

Ti pa, vvedi: ki v svoji brezbojni modrosti cel svet vodil, ki straveč človeklni tek in blagor čak, ki v svoji roki strudež za potrebno pokorjenje ljudstev hudi odvemi od nas znelušene šilo; vojško, strudež in sedanje nevarno, hudo boleljani.

G.

9) Častni g. pisatelj vmi z tem savarčam prav vsegraj, ino pravno ga, da tud poboljšni se poznal na 1849. Novino, Vred.

Terst na avstrijsko - slavyjanski zemlji.

(Dalje in konec.)

Cibraltar sliči Britaneem, pa leži na vrh
v naravnih svojih klanjih : tudi Kato (Catala)
je nekdar Britaneem slišalo in vendar je mesto
v naravnih mejah Pranceje ležalo. Dogodivši-
se nas ude, da sa se ptuje ljudstva v naj-
nižina številna na primerjah delala naselila, ktere
so se druge ljudstva v posestvu imela. Večkrat
je primorje nerodovitno bilo in ni nikdar
kmetovavsko narode tam naselili se. Do-
večkrat so tedaj ptujim ribolovcom ali bro-
darskim groctor zasesti, kteriga sami niso hotli
porabiti; ampak to dovoljenje ni premahnilo
moje delote, ktere narava sama je usta-
vila. Kendar je bilo Katalonskim ribolovcom
dovoljeno, se blizu Marsilje naseliti, zednja,
ktero so zaseli, ni postala spanjska, ostala
je francoska. Pot do morja, velika cesta,
ktero vsigamogoci sam je človeštvu daril,
ne sme nobenim velikim narodu od najšne
možine ljudi, kateri vosko zemljiše poleg
morja zasledujo, zaperta biti. Veliki narodi,
kakor velike reke, išejo naravno mejo pri
morju ino razveržajo z svojo neizmerno močjo
najšne zadržake, ktere njihov tek vstaviti
hočejo. Takaj bi se nam znalo protigovo-
riti, da gore naravno mejo delajo, ino da ka-
kor reke gore prestopiti ne zamorejo, tudi
narodna ni treba jih prestopiti.

De gore večkrat naravno mejo delajo
je potovo, ravno tako je pa tudi gotovo, da
večkrat jo ne delajo. Planine ločijo nemš-
ko ravnino od lombardske, ampak Apenine
ne ločijo Italijo od Italije. Gore storijo za
res dobro in močno naravno mejo med ravn-
inami in ravninami. Oni so dvojni ovirki,
nazgor gredočim velik, nazdol se podajočim
za prav nikakoršim zadržak. Ločijo tedaj
različno ljudi ki pred hribom in ljudi ki
za hribom prebivajo. Slavyjanski narod pa
ne stoji za hribih Tersta, on stoji za hri-
bih. On je od nepomisljivih časov gorsko ravn-
ino obzvedel, katera od Ceta in Ljubljane
v jadransko morje sega. Ako bi ena reka
od gorske ravnine jadranskim morja prite-
kla, narava jo ne bi vstanovila, in ravno
tako se ne najde en zadržak, ena naravno
meja za slavyjanski narod, kteri jo le najde
pri morečim brega. Tam kjer gore ravnine
od ravnin ločijo, storijo dobro in terčno mejo.
Ampak tega ne storijo pri Tersti. Ne najde
jo druge ravnine pred gorah, ko valovje
jadransko morja. Gorske ravnine pogor-
tajo svoje korenine globoko v morje ino
mesto je zdeloma na vmetalsko zasesti zem-
lji, zdeloma na nedoli hrba sozidano.

Gore storijo tudi za to dobro naravno
mejo, ker se naravno branila narodna, ka-
teraj za njimi prebivajo. So terčnjave, ktere
je Bog narodna daril. Ampak an neji gore
ne sme nobeden drag narod stati, ko ljud,
ki na verhu stoji; ne sme za to ker ne more.
Slavyjani, kteri sami so da Ohčne prebivavci
gorske ravnine, imajo absolutno, nepreuo-

ljivo oblast doz kraj, kteriga Terst se na-
da. Oni namjo mirno in brez straha naj-
nje meja tudi z ptujim narodom (Glovenci),
zakaj on ne zamore, naj si hoče tudi mejo
ino številni, posestva proti namj narodni,
kteri so ga od narave dobili. In gorske ravn-
ine dol se zagnajo, zamorejo, ano hočejo,
mesto pod njimi razdreti ino njegove pre-
bivavce v morje pregnati.

Ampak Terst, ki se ne more braniti
proti obšnječim gorah, se zamore braniti
vsaki nevrtašni proti morju, zamore nositi
vierden, vsaki brod, kateri se za v obrat-
nis namem miža, na nie spraviči, razsedem
dokaz, kakor menimo, da takaj ne gora,
ampak morje naravno mejo stori.

Terst sliči Avstriji pa dvojni pravini,
po dobrovoljni pogodbi leta 1576 ko po
svoji neodpisični legi nosi v naravnih mej-
jah, ktere so slavyjanskim narodim posestva-
ljene. ki so svojo političku anade z usia
dragih delata zednili. Mesto sliči pa Au-
striji tudi po močnejši pravini — *unusuakra-
njeja*. Olučen od močnega, živja človeka,
ktero ga redi in obrabi, bi Terst, ktera in
neamežni veja, an ta razpadel.

Jih je morebiti mnogo ljudi nosi v na-
jnih tega mesta, dorjavljani ptujih delat,
kteri serec le magbe za svoja domovino,
in nobeno za Avstrijo ne čuljo. To postaje
valjati. Njihove serec naj hoče njihovi do-
movini obrerati. Takaj vstavjo le gostiv-
nost, za katero ne prositi, ampak ne smajo
nikoli pozabiti, da le gospodar v svoji kšni
pravico ima in do gost mima druge pravice
kakor to, hišo zapustiti, ako an vaji ne
dopade.

Postaveni N. C — r.
(Slav. Rodoljub.)

Od izobraženja ljudstva.

(Dalje)

Od ene strani izhaja pomod od vlada,
od druge pa bolj važna, bita pomod pri-
jedstva od izobraženja ljudi. Ali, tega bodi
noteženo! Izobraženi so nečejo meriti z
ljudstvom, občestvujejo se od njega, zani-
čujejo, prezirajo ga in smejajo se njegovim
bedasti in namoti. Splah pa prevladano, na-
ložen omejen razloček je med ljudmi uno
in druge strane? Kako se li razloči človek
prestiga od človeka višjega stana? Kaj go-
voro ljudje višjega z ljudmi nižjega stana?
To je vse njih pogovornaja z njimi: ali
to ali ano, priinesi se, odnesi, vpreči hiš, ali
pa samo pozvanje! Zakaj si in narediti ti
si tak, ti tak, ako mi se obrabi to pozabi
jo bodi čuli, ako mi se obrabi to stori, to
izpusti in službi! To so vslednji pogov-
vni gospode v službenih stvarje pa. Kadar
jih izpustejo, kaj ta ali mi namče deni!

Taki so vsi pogovori z bedami ljud-
mi, pogovori, ki kteri izobraženi smele ne
dobivajo, ki kteri jim nie korostna in ho-
snovilna ne izhaja, ampak vslednji pričejo
tako ob svojo prosti in neobčestni. Več-
krat se najde tudi tak izobražen, kteri ne
z nevednostjo in predobno predstavi ljud

broječa-uje, jia v tem vterdoje in jia se dalje v pr. slobde in v raje zapeljuje. Niče se želi, če bi vsak sledil pogovor izobraženiga človeka z neizobraženim bil iz pridige, katehedana ali pa kako razgovornije iz kake večnosti, ampak samo, da bi bil razumen z neizobraženim, kakor je bera na pogovor z izobraženim človekom; da bi se ne vgilal prostima človeka, ampak če bi se z njim pogovarjal od česar koli, od stvari vgodnih, ker vsak, pogovor, bodi si od manjših ali večjih reči, vunder more kaj pripomesti k objasnjenju in osikanju uma.

Ali kadaj govore izobraženi ljudje s prostim? Kje ni bo kdo pokazal nasčnega, kteri bi imel voljo se razgovarjati z lastnima, kteri bi se prizadeval, ga osklati? Kje je najti gospodar, kteri bi razum reči iz svojega gospodarstva in iz svojih opravil ne poznaš, pogovarjati se od česar drugiga s svojimi ljudmi? Redko se kje najde. Jez sim v svojim kratkim življenju naštel na ljudi polne učnosti in bogatstva, ali pokažejočo okamujeno nečlovečnost in zaničovanje naravnostni terpežu od zibelci do groba, od jutra do mraka. Poznal sim tudi gospode, kteri seljakov živčih v njihovim selu, delajočih vedno za njihno dobro niso ne poznali, ne se kadaj z njimi pogovarjali. (Pr. Slov.)
(Konec sledi.)

Ogerska vojska.

Iz Ogerskega se piše Graškim Novinam, da se Mađari iz terdave Komorna naše vojske napadli in jim veliko velov in štir odvezli, potem so pa sopot v terd- javo unzaj hiteli.

Novičar iz Ljublane.

Ravno ko se je odbor mestne srénje v Ljublani pripravil, presvidiga Cesarja po pismu prositi, da naj se tudi krajski deželi, kakor drugim kronovinam, dodeli lastna višji sodniška gosposka (apelacija), se prinese predčerašnje vradne Dunajske Novice dogotovljeno novo napravo sodniških gosposk za krajske in koroške dežele, po kteri krajska dežela nima dobiti svoje lastne apelacije in pa tudi viški prokuracije ne pritožbe ne, ampak sedeži za obe te dve višji sodniški gosposki ima za obe deželi v Celjevu biti. Ta od presvidiga Cesarja se potrjena nova naprava je zbudila mestno odborniško k hitrojšice dokončanje prošnje njima, ki bo jutri na Dunaj k Cesarja šlo, če naj v prid Ljubljanskiga mesta in cele krajske dežele na podlogi enakopravnosti tudi krajski deželi, ki velike več prebivavcov kakor koroška dežela šteje, dovoliti blagoveljše lastne apelacije in višji prokuracije. Opolnjenja te pravične prošnje smemo s to-

liko večje zaupanjem pričkovati, ker se Cesar korošcem že nekoliko časa po dnuj vstavi še veči premenbo dovolili, unarod snuostalno kronovino in ločitev od krajske dežele, in ker je gosp. minister pravice v predlogu, ki ga je v ti reči Cesarju v poterjenje položil, očitno rekel, da si še kakšne premenbe pribedajti ustanoviti pridržki. Krajci nismo nevedšji korošcem — tode kar je njim prav, je tudi nam ljubo. Če imajo oni za svoje kronovino svoje gosposke, selimo tudi krajci svoje imeti. Upamo tedaj, da se bo tudi krajski deželi dovolilo, kar imajo druge dežele. Člančnimu predsedniku mestne srénje, gosp. Guttmannu je bilo izročeno, te prošnje pismo do svatiga Cesarja sestaviti, ki ga je tudi s prav gorke in za prid krajske dežele vneto besede složil. —
Nevia.

Horvaška in slovenska dežela.

Iz Zagreba. Ni davno, kar se je govorilo, da je iz Beča poslana sv. banu lista mož, kteri bi se imeli v Beč poklicati, da napravijo ustavo naše dežele. Nismo to držali za golo pravlico, ali z želostjo našoj omamimo, da je od bana popis tistih gosposkov prišel, kteri imajo bli na Dunaj in vravnati na nove naše domovino in to na podlogi avstrijski dane ustave, od ktere se ne še nikakor odstopilo. Gosposde so sledoči:

Tomáš, Moyses, Jal. Jankovič, Joco Jankovič, Fr. Novak, Mladenović, Medenič, (iz Beke) in Ivan Matkarič.

Mi nismo nikoli hvallili naše stare ustave brez obzira, temuž smo vsigdar pripravili, jo popraviti in jedinstvu celiga cesarstva primeriti — to da na ustavi peti. Ustavno pot pa je naš ubor. Zraven se opomnimo, da med temi „Vertreterauswählern“ ni nobeniga iz vojniške meje, in če sta moč njimi samo dva poslance na horvaškim, ubora šli.
(Slov.)

V Zagrebu 3. t. m. Febr. je od bana na banško svetovnanstvo zapoved, ustavo 3. Sudeca t. l. razglasiti. V člančnu najje obznanilo banško svetovnanstvo, banu na unzaje dež, da razglasenje postav. Še manj pa ustave ne gre pod njerovo obznan, našoj vstavni Horvaški deželi voje od nekod in šle postav, ktera se na unzaj uboru razglasiti in čonajne ustave nismo razglasiti, in je nam tudi unzaje vneti. Naj torej ban šle deželi ubor za ta unzaje. Depesaci (Ivan Kekeljović in Piškorn) banu ta unzaje go- nose.
(Slov.)

Učene

kter nam brati, je posebno v avstrijskim pravici- su zvedati, in ima dobre spobte v horvaškem unzaju in unzajenje, se proč vrnemo v listi J. E. Jeretina, kradnemu naslednja v Celj.